

ธรรมานุศาสน์

วันอาสาฬหบูชา

(วันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๘ ปีนี้ตรงกับ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๖)

วันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๘ นับเป็นวันที่สำคัญในประวัติศาสตร์แห่งพระพุทธศาสนา คือวันที่พระพุทธองค์ทรงแสดงธรรมเทศนาหรือหลักธรรมที่ทรงตรัสรู้ เป็นครั้งแรกแก่เบญจวัคคีย์ทั้ง ๕ ณ ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน เมืองพาราณสี ในชมพูทวีปสมัยโบราณ ซึ่งปัจจุบันตั้งอยู่ในประเทศอินเดีย โดยมีธัมเมกขสถูปเป็นหลักฐานยืนยัน ด้วยพระพุทธเจ้าทรงเปรียบตั้งผู้ทรงเป็นธรรมราชา ก็ทรงบันลือธรรมเกรียงลือแห่งธรรมให้หมุนรุดหน้า เริ่มต้นแผ่ขยายอาณาจักรแห่งธรรม นำความร่มเย็นและความสงบสุขมาให้แก่หมู่ประชา ดังนั้น ธรรมเทศนาที่ทรงแสดงครั้งแรก จึงได้ชื่อว่า **ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร** แปลว่า พระสูตรแห่งการหมุนวงล้อธรรม หรือพระสูตรแห่งการแผ่ขยายธรรมจักร กล่าวคือดินแดนแห่งธรรม เมื่อพระพุทธเจ้าทรงแสดงปฐมเทศนาจบ โภคนทัญญะได้ดวงตาเห็นธรรม (บรรลุโสดาบัน) และขออุปสมบทในพระพุทธศาสนา จึงนับได้ว่าพระโคณฑัญญะเป็นปฐมสาวก พระรัตนตรัยครบในวันนี้

วันอาสาฬหบูชา จึงหมายถึง การบูชาในวันเพ็ญเดือน ๘ เพื่อรำลึกถึงคุณพระรัตนตรัย เป็นการพิเศษ เนื่องในวันที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงปฐมเทศนา คือ ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร ทำให้เกิดมีปฐมสาวก คือ พระอัญญาโกณฑัญญะ และเกิดสังฆรัตนะครบพระรัตนตรัย

ใจความสำคัญแห่งธัมมจักกัปปวัตตนสูตร

การแสดงปฐมเทศนาของพระพุทธเจ้านั้น มีหลักธรรมสำคัญ ๒ ประการ คือ

๑. ทรงแสดงมัชฌิมาปฏิปทาหรือทางสายกลาง เป็นข้อปฏิบัติที่เป็นกลาง ๆ ถูกต้อง และเหมาะสมที่จะให้บรรลุถึงจุดหมายได้ มิใช่การดำเนินชีวิตที่เอียงสุด
๒. ทรงแสดงอริยสัจ ๔ ความจริงอันประเสริฐ ๔ ประการ ได้แก่ ทุกข์ ความไม่สบายกายไม่สบายใจ สมุทัย สาเหตุที่ทำให้เกิดทุกข์ นิโรธ ความดับทุกข์ และมรรค วิธีปฏิบัติเพื่อดับทุกข์

คำบูชาวันอาสาฬหบูชา

วันนี้วันอาสาฬหบูชา เป็นวันคล้ายกับวันที่พระพุทธเจ้า ทรงเริ่มประกาศพระศาสนาขึ้นในโลก ทรงแสดงพระธรรมจักรอันประเสริฐ แก่พระเบญจวัคคีย์ และวันนั้นได้มีพระอริยสงฆ์องค์แรกอุบัติขึ้นในโลก เป็นวันที่พระรัตนตรัยสมบูรณ์ครบทั้ง ๓ ประการ

บัดนี้ เราทั้งหลายมีชีวิตมาถึงวันอาสาฬหบูชา ซึ่งคล้ายวันอุบัติขึ้นของพระสังฆรัตนะ จึงมาพร้อมกัน ณ ที่นี้ ถือน้อมเครื่องสักการะมีรูปเทียนเป็นต้น กระทำกายของตน ๆ ให้เป็นดุจภาชนะรองรับเครื่องสักการะ จักระลึกถึงคุณพระรัตนตรัยเป็นอารมณ์ กระทำประทักษิณปูชนียสถานแห่งนี้ ๓ รอบ ทำการบูชาด้วยเครื่องสักการะที่ถือไว้นี้ ขอพระพุทธเจ้าพระองค์นั้นกับพระสงฆ์สาวก แม้ปรินิพพานไปนานแล้ว แต่ยังคงดำรงอยู่โดยพระคุณทั้งหลายอันบัณฑิตพึงรู้ได้โปรดได้รับเครื่องสักการะของข้าพเจ้าทั้งหลายเพื่อประโยชน์เพื่อความสุข แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย ตลอดกาลนานเทอญ

อ้างอิง

- คู่มือปฏิบัติพิธีกรรม. กองอนุศาสนาจารย์ กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ. สำนักพิมพ์ สหธรรมิก. ๒๕๕๕.
- ความรู้เกี่ยวกับวันสำคัญไทย. เสฐียรโกเศศ และ พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). ๒๕๔๑